

בחזרת הש"ץ – תפילת גשם. אין נושאין כפיים.

במנחה קוראים בפרשת בראשית. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג, בעת ההתוועדות של שמחת-תורה (או שבת בראשית), להזכיר על-דבר השתתפות כל אחד ואחת במגבית 'קרן השנה'²⁹ (מנין ימי שנה זו (תשס"ד): שנה).

מוצאי שבת ויום-טוב:

"ויהי נועם", "ואתה קדוש", הבלדה, "ויתן לך" – כרגיל.

רבים נוהגים (על-פי מנהג האריז"ל) לערוך הקפות בארצנו הק' גם בלילה זה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מעודד את השמחה, ושולח מברקים למקומות המרכזיים (כפר-חב"ד, נחלת-הרחב"ד⁴⁸ וירושלים ת"ו) מדי שנה בשנה.

במוצאי שמחת-תורה מכריזים: "ויעקב הלך לדרכו"⁴⁹.

יש לסיים את פרשת ברכה שניים מקרא ואחד תרגום עוד הלילה.⁵⁰

יום ראשון

כ"ג בתשרי, אסרו-חג הסוכות

אין מתענים אפילו חתן ביום חופתו, ומרבים קצת באכילה ושתיה⁵¹.

שיירי החג: מנהג-בית-הרב, לשרוף את הסכך ('במרחץ') אחרי החג⁵².

כן מנהגם לשרוף לולב והושענות ביום רגיל, ולא בשריפת החמץ⁵². לאידך היתה הוראה לגבי הדסים (שקיבלו במתנה מהרבי) להשתמש בהם כבשמים להבדלה, הלולב – לשרוף בעת ביעור חמץ, ומהאחרון – לעשות ריבה⁵³.

יום שני

כ"ד בתשרי

ביום זה אמר הרבי את הקדישים בשלוש התפילות, כיוון שהוא יארציט הרבנית מרת רחל הי"ד, אם הרבנית מרת חנה ע"ה אימו של הרבי, וכן יארציט של הרה"ח ר' דובער הי"ד אחיו של הרבי⁵⁴.

52) 'רשימות' חוברת יד עמ' 23. ובאהלי ליובאוויטשי עמ' 166 דייק, שעושים זאת סמוך לחג, והטעם עיפי 'סדר היום' שכי שיש לסתור את הסוכה במוצאי יו"ט, כדי להודיע שלא נעשית אלא למצותה.

53) לקויש חי"ט עמ' 569. 'התקשרות' גיליון סג עמ' 11. לגבי הלולב – מן-הסתם זהירים יותר לשמור מה שקיבלו מהרבי, ולכן ניתן להמתין עד פסח. לגבי ההדסים – כן איתא בשו"ע אדה"ז סי' רצו ס"ו, וא"כ הי"ז בכלל ההדסים דמצווה.

54) 'אוצר' ס"ע שצו. לענין היארציט של ר' דובער, כתב בסי' יתולדות לוי יצחק, מהדורת תשנ"ה, ח"ב עמ' 441, שכנראה זהו יום שנקבע ע"י הרבי ולא יום הפטירה ממש.

של 'התקשרות'. ולהעיר מדעת הרמב"ם בהלי קידוש-החודש פ"ה הי"ב בענין יום-טוב שני ביישובים החדשים בארה"ק, והתייחסות הרבי לזה בסי' המלך במסיבוי ח"א עמ' רסב וח"ב עמ' רס, ושי"נ.

49) לקויש חי"ט עמ' 192. וראה 'אוצר' עמ' שצג, ושי"נ. 50) ולא כבכל פרשה, שיי"א (שו"ע אדה"ז סי' רפה ס"ה) שניתן להשלימה עד יום ג', כיוון שבשמחית מסיימים את כל התורה ומתחילים אותה מחדש (אם כי 'דחק ונכנס' מועיל תמיד) – 'התוועדות' תשמ"ז ח"א עמ' 350. וראה 'התוועדות' תשמ"ז ח"א עמ' 396.

51) לוח כולל-חב"ד, משי"ע אדה"ז סי' תכט ס"ז. וראה דעות שונות בסי' הנשואין כהלכתם פ"ו הע' 81.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמים • ניצוצות • זמנים

תפב

ערב שבת-קודש
שמחת תורה

כ"א בתשרי ה'תשס"ד

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"א בתשרי ה'תשס"ד – כ"ח בתשרי ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"א בתשרי	הלי ממרים. פרק ז. הלי אבל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי מלכים ומלחמותיהם. פרק ד.	מליית קצה. מ"ע לו.
ש"ק	כ"ב בתשרי	פרק ג-ה.	פרק ה.	מליית קסח.
א'	כ"ג בתשרי	פרק ו-ח.	פרק ו.	מליית קסז.
ב'	כ"ד בתשרי	פרק ט-יא.	פרק ז.	מליית קסו.
ג'	כ"ה בתשרי	פרק יב-יד.	פרק ח.	מליית קסו.
ד'	כ"ו בתשרי	הלי מלכים ומלחמותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע קעג. מליית שסב. שסד. שסג. שסה.
ה'	כ"ז בתשרי	פרק טז.	פרק י.	מ"ע קפז. מליית מט. מ"ע קפח. קפט. מליית נט.
ו'	כ"ח בתשרי	פרק יז-ט.	פרק יא.	מליית מו. מ"ע קצ. מליית נו. מ"ע קצב. קצג.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד'							
ו', כ"א בתשרי	3.46	4.33	4.54	5.51	8.36	11.26	11.54	5.06.5	5.31
ש"ק, כ"ב בתשרי	3.47	4.34	4.55	5.51	8.36	11.26	11.54	5.05.3	5.30
א', כ"ג בתשרי	3.48	4.34	4.56	5.52	8.36	11.26	11.54	5.04.2	5.29
ב', כ"ד בתשרי	3.48	4.35	4.57	5.53	8.36	11.25	11.54	5.03.1	5.28
ג', כ"ה בתשרי	3.49	4.36	4.57	5.54	8.37	11.25	11.53	5.02.0	5.27
ד', כ"ו בתשרי	3.50	4.36	4.58	5.54	8.37	11.25	11.53	5.00.9	5.26
ה', כ"ז בתשרי	3.50	4.37	4.59	5.55	8.37	11.25	11.53	4.59.9	5.25
ו', כ"ח בתשרי	3.51	4.38	4.59	5.56	8.38	11.25	11.53	4.58.8	5.24

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת וחג

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
שמחת-תורה	4.30	5.41	4.44	5.43	4.35	5.42	4.48	5.44
בראשית	4.22	5.34	4.37	5.36	4.27	5.34	4.40	5.37

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מ"ל: מכון ליובאוויטש ש"ע צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לוח השבוע

"ויכולו", והש"ץ חוזר אחריהם".

מניחים את ספר-התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי-קריש. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה... רק חזק ואמץ" (יהושע א).

אחרי קריאת התורה אומרים את הפיוטים: "שישו ושמחו", "התקבצו", "אגיל ואשמח", "אשריכם ישראל", כנדפס בסידור (אחר סדר הקפות).

אחר-כך היו רוקדים ריקוד נוסף בניגון שמחת-תורה, בהתלהבות גדולה.⁴⁶ אומרים 'יקום פורקן' הראשון והשני, ו'מי שבירך'.

יזכור: מי שיש לו אב ואם – יוצא מבית-הכנסת. אבלים בתוך שנתם (רח"ל) נשארים בבית-הכנסת, אבל אין אומרים "יזכור". בהזכרת נשמות אומרים "בך/בת פלונית".

אומרים "אב הרחמים". גם מי שאינו מזכיר נשמות יכול לומר "אב הרחמים".⁴⁷ קודם תפילת לחש של מוסף מכריז השמש "משיב הרוח ומוריד הגשם", ומתפילה זו מתחילים לומר זאת בכל התפילות.

המתפלל ביחיד – ימתין עם תפילת המוסף עד שיתפללו הציבור, כדי שיוכל לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". מי ששמע הכרות "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם שהתפלל תפילת שחרית – אם אינו מתפלל במניין אחר, אומר גם בתפילת שחרית "משיב הרוח ומוריד הגשם". טעה ואמר "מוריד הטל" – אינו חוזר.⁴⁸

בבית-הכנסת של הרבי עולים בשמחת-תורה כמה קרואים יחדיו ומברכים כולם כאחד. לכוהן – כוהנים, ללוי – לוויים, ולשאר העליות – ישראלים [גם הילדים עולים עם אבותיהם].⁴⁹

אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר "המלאך הגואל".⁵⁰

'חתן-תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לוויים.

אומרים "מרשות" ל'חתן תורה', וקוראים "מעונה אלוקי קדם" עד "לעיני כל ישראל", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן תורה'.⁵¹ לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר כן לפני הברכה האחרונה.⁵²

מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ליד ספר-התורה הראשון, ולא יסירו את ספר-התורה השני עד שיניחו על הבימה את ספר-התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה.⁵³

אומרים "מרשות" ל'חתן בראשית', בלשון יחיד ככתוב בסידור (רק לאדמו"ר היו קוראים בלשון רבים). וקוראים מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלוקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן בראשית'.

הקהל עונה בקול רם בפסוקי "ויהי ערב", וכשמגיע הקורא ל"ויכולו" אומרים כולם⁵⁴

(42) 'יאוצר' עמי שפא.

(43) הרבי, שעלה ל'חתן בראשית', אמר הן את 'ויהי ערב' והן את 'ויכולו' (עכ"פ – ברור לי שהתחיל לאומרים) עם הציבור.

(44) 'יאוצר' עמי שפד' שפה.

(45) וצ"ל: "בו (בואיו ולא באליף) יבוא צמח", 'יאוצר' עמי שפ.

(46) 'יקובץ ליובאוויטש', גיליון 13 (תשס"ז), עמי 64.

(47) רצוי לקרוא ליוצאים מביה"כ לזכור לחזור פנימה, לפני אמירה זו.

(48) מקורות למנהגי 'הזכרת נשמות' צוינו בגליונות קודמים

(37) 'יאוצר' עמי שפט. וראה פריטים נוספים בהנהגה, במציאות והדעות בהלכה בזה, שם וב'אהלי ליובאוויטש' עמי 157.

מעלים לתורה בכל מחזור (אם ישנם) כהן, לוי וישראלים (כ"מ בשערי-אפרים ש"ח סניו, ועי' בשו"ע סי' קלה ס"י ונו"כ).

(38) 'יאוצר' עמי שפ.

(39) שם עמי שפד.

(40) בדבר אמירת "חזק": ראה אג"ק ח"ד עמי יד, ובהנמקו בהתקשרות גיליון תלט.

(41) שו"ע או"ח סו"ס קמז ונו"כ.

בפסקה "עוזר דלים" אמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, שצריך להפסיק קצת בין תיבת "עוזר" לתיבת "דלים"²¹. בשנת אבלות (רח"ל) אין הולכים להקפות לבד, אלא בליווי²². הניגונים המושרים בשעת ההקפות הם ניגונים קבועים מדור ודור. ומהם: "וכל קרני רשעים אגדע"²³; "על הסלע הרך"²⁴; הניגון המכונה 'ניגון ההקפות של ר' לוי-יצחק'²⁵; ניגון ריקוד²⁶; והרבי היה מוסיף עליהם עוד ניגונים²⁷. נוהגים לנגן את ניגון 'האפ קאזאק' של הסבא משפלה²⁸. אין מנהגו לקרוא קריאת התורה בליל שמחת-תורה²⁹. אחר ההקפות (מחזירים את ספרי-התורה לארון-הקודש ללא כל אמירות³⁰): 'עלינו, קדיש יתום, 'אל תירא', 'אך צדיקים'. [הבא לביתו רק עכשיו, יאמר בלחש קודם הסעודה: "שלום עליכם" ו"אשת חיל"³¹]. בשמיני-עצרת ושמחת-תורה אין טובלים פרוסת המוציא בדבש³². 'ידוע לכול, שבאמירת 'שמע ישראל' בקריאת-שמע על מיטתו בשמחת-תורה, צריך לקבל על עצמו את המסירה ונתינה להרכבת תורה במשחית-נפש בגופו, רוהו ונשמתו, וזו צריכה להיות כל מהותו³³. תפילת שחרית: נשיאת כפיים³⁴ ככתפילת נמשך עניין זה על כל השנה – והתועדות: תשמ"ג ח"א עמ' 308.

(21) סה"ש תשי"ד עמ' 31, ושם נתבאר.
 (22) ספר-המנהגים עמ' 78. וראה 'אוצר' עמ' שנה. 'תורת-מנחם – מנחם-ציון ח"א עמ' 227.
 (23) ספר-הניגונים ח"ג ניגון קסא.
 (24) שם, ניגון קסג.
 (25) שם ח"ב ניגון קפיה – על ניגון זה אמר הרה"ח ר' לוי'צ ע"ה, שמקובל בידו שהורש בשעת ההקפות אצל אדמו"ר הזקן. הרבי היה מנגן פעמים רבות בשעת חדוותא.
 (26) שם ח"א ניגון קסה.
 (27) כ"ז מאוצר' עמ' שנה.
 (28) ספר-הניגונים ח"א (ניגון כד) עמ' מט – סה"ש תשי"ד עמ' 116, וראה סה"ש תורת-שלום עמ' 236.

מוסף של כל יום-טוב²⁹. לאחר חזרת הש"ץ – הלל שלם, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו (אין אומרים 'לדוד ה' אורי'), קדיש יתום. קידוש. אומרים תחילה בלחש: "מזמור לדוד", "אתקיננו", "ושמרו", "אם תשיב", "דא", "זכור", "על-כן"³³. ואחר-כך בקול רגיל: "אתקיננו" דיו"ט], "אלה מועדי", "בורא פרי הגפן". ואחר-כך נוטלים ידיים לסעודה או אוכלים כזית 'מזונות'. התועדות. סדר הקפות: כדאמול, "אתה הראת" פסוק בפסוק ולאחר מכן "אב הרחמים". כן עושים שלוש פעמים³⁷. לאחר-מכן, פותחים את ארון-הקודש, מוציאים את כל ספרי-התורה ומקיפים את הבימה ו' חצאי הקפה (בהמשך אחד), בסך-הכול שלוש הקפות וחצי. אבל אומרים את כל סדר ההקפות, ללא הכרות "עד כאן הקפה...". ומחזירים את כל ספרי-התורה לארון-הקודש (ללא כל אמירה) וסוגרים אותו³⁴. "אתה הראת" (של פתיחת הארון. כיוון שחל בשבת, אין אומרים "ג מידות ו"ריבוננו-של-עולם"), "ברוך שמי", וכל סדר הוצאת ספר-תורה. מוציאים שלושה ספרי-תורה, בראשון קוראים³⁵ בפרשת וזאת הברכה, ואם יש צורך, חוזרים כמה פעמים עד שכל הציבור יעלה לתורה. בסיום עולה אחד עם כל הנערים ומברך איתם ברכת התורה³⁶.

(29) ספר-המנהגים – מנהגי שמח"ת.
 (30) ע"פ הגהת הרבי ללוח כולל-חבי"ד, 'אוצר' עמ' שנט.
 (31) סה"ש תשי"ד עמ' 39.
 (32) כמה ממנהגי נשיאת כפים הובאו במדור זה בניגון תסג של 'התקשרות'.
 (33) ע"פ ספר-המנהגים עמ' 57 הי"ג.
 (34) לוח כולל-חבי"ד. 'אוצר' עמ' שעת.
 (35) הקריאה – בנעימת הטעמים הרגילה, ולא בנעימת הימים-הנוראים ('אוצר' עמ' שטט).
 ראה דיון על קריאת היום בהתקשרות' גיליון רעד. ובגיליון רפג העירו, ממשמעות שריע אדה"ז (רפג, טו) שבכל שמח"ת ישנם שבעה עולים, ולכן אין מוסיפין מאומה כשחל בשבת. (36) לוח כולל-חבי"ד.

ל"כתר שם טוב" מגיעים בריקודים בעת ההקפות

חודש תשרי הוא חודש כללי הכולל את עבודת כל השנה כולה, גם את קיום המצוות בפועל ׀ אולם בתשרי כל זה הוא עדיין "בכוח", והריקודים בשעת ההקפות עניינם קבלת המצוות בשמחה למשך כל השנה ׀ כאשר ה"כתר שם טוב" הוא "על גביהן", שנוסף על "כתר מלכות", "כתר כהונה" ו"כתר תורה" – נעשה על-ידי זה עליו בנפשו, שמגיע לביטול במציאות ׀ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ויש בו ריח (מצוות), ועד ל"ערבה" שאין בה לא טעם ולא ריח, וכל הסוגים שבבני-ישראל מתאחדים יחדיו, כמו שכתוב "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם". ועד שבאים לשמיני-עצרת, שאז האחדות היא בעומק יותר מאשר במצוות ד' מינים שבחג הסוכות⁵. אף-על-פי שגם מצוות ד' מינים אינה באופן של ד' עניינים נפרדים שמתאחדים זה עם זה, אלא באופן שנעשים כולם מצווה אחת, מכל-מקום, בעצם מהותם הרי הם ד' עניינים, והתאחדותם היא רק בשביל המצווה, בשביל "לעשות רצונך בלבב שלם"; מה-שאינ-כן בשמיני-עצרת ושמחת-תורה האחדות היא באופן שכל בני-ישראל נעשים

א. בכלל הסדר הוא ש"פותחין בדבר מלכות", דהיינו, פתגם של הרב⁶. אבל, יש הקדמה לפתיחה זו, וההקדמה היא: בחודש תשרי צריך להיות עניין האחדות. מיד בהתחלת החודש, בראש-השנה – הרי מנהג ישראל⁷ (תורה היא) שבלי ל' א' דראש-השנה מברכים איש את רעהו בברכת "לשנה טובה תיכתב ותיחתם"⁸. וכיוון שכל ענייני ראש-השנה ויום-הכיפורים נמשכים בגילוי בחג הסוכות, כידוע⁹ בעניין "בכסה ליום הגינו"¹⁰ – נמשך ומתגלה גם עניין האחדות במצוות ד' מינים שבחג הסוכות, כדאיתא בגמרא¹¹ ובארוכה במדרש¹² שד' המינים רומזים על ד' הסוגים שבבני-ישראל, החל מ"אתרוג" שיש בו טעם (תורה)

(1) ראה סה"ש תש"ח עמ' 224. וש"נ.
 (2) ראה שו"ע אדה"ז א"ח סו"ס תקפב. וש"נ.
 (3) ראה תוד"ה נפסל – מנחות כ"ב. מהר"ל – הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא עמ' 153. שו"ע אדה"ז א"ח סו"ס קפ. סת"ב ס"א. ועוד. סת"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז.
 (4) נזכר שגם ביום-הכיפורים ישנו עניין האחדות (המיו"ט).
 (5) ראה לק"ת דרושי ראש-השנה נד, סע"ג ואילך. ובכ"מ.
 (6) תהילים פ"א, ד.
 (7) מנחות כ"א.
 (8) ויק"ר פ"ל, יב.
 (9) נוסח תפלת ימים נוראים.
 (10) ראה גם שיחת ליל שמח"ת תשי"ז ס"ז (ת"מ) ה"ח עמ' 79. וש"נ.
 (11) ראה סו"ס סוכה פ"ג הל' א'.

דבר אחד בעצם מהותם, כמרומו בעניין הקרבן דשמיני-עצרת: "פר אחד איל אחד"¹¹.

ואחדות זו מתבטאת בעניין הריקודים שבשמיני-עצרת ושמחת-תורה – שהריקוד הוא באופן שכולם רוקדים בשווה. והיינו, שאין זה כמו במצוות ד' מינים, שניכר שזהו "אתרוג" וזהו "ערבה", שהרי אופן קיום המצווה הוא על-ידי נטילת ד' מינים דווקא, ונמצא, שגם בהאחדות נשאת ההתחלקות; מה-שאינ-כן בעניין הריקוד – הרי כולם רוקדים בשווה.

וכידוע¹² שהשמחה דשמחת-תורה אינה בעניין הלימוד – שיש בו התחלקות, שזה מבין יותר וזה מבין פחות; ואפילו לא בהקריאה בתורה – שגם בזה יכולה להיות התחלקות, שזה קורא בעצמו וזה אינו יודע לקרוא בעצמו וצריך לשמוע הקריאה ממישהו אחר; אלא השמחה היא עם הספר-תורה כפי שהיא כרוכה במעיל, והיינו, שאפילו לא גוללים הספר-תורה לפותחה, אלא רוקדים עמה כפי שהיא מכוסה – שבעניין זה הכל שווים.

גם הפשוט שבפשוטים רוקד עם התורה, שכן, אף-על-פי שאינו שייך להבנת והשגת התורה, וגם אינו שלם אפילו בקיום המצוות הכתובות בתורה, אף-על-פי-כן, להיותו יהודי, יש לו בירושה מאבותיו את הטוב הגנוז שבתורה, ושמה בזה.

וגם הגדול שבגדולים מוכרח להניח את שכלו – שהרי אין כאן בגילוי איזה עניין שיוכל להשיגו, כך, שגם השמחה שלו היא בהטוב הגנוז וצפון בתורה, ובזה הרי הכל שווים.

ובנוגע לפועל – הנה העבודה דשמחת-תורה היא לעורר האהבה והאחדות דבני-ישראל, להתאחד עם כל בני-ישראל באופן

דריקודים. ולאחרי הקדמה זו, באה הפתיחה בדבר מלכות – פתגם שחזר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשמחת-תורה לפני עשרים שנה (בשנת תרצ"ט)¹³, מדברי הצמח-צדק, ששמע מהחסיד ר' פינחס רייזעס, ששמע מרבינו הזקן, בשם הבעש"ט:

כתב¹⁴ "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר". מצד מבטא התי"ו שבתוכה "ותומכיה" (תי"ו רפה) אפשר לקרוא "ושומכיה" (בשי"ן שמאלית), שהם אלו ששמחים בתורה ומשמחים את התורה.

והיינו, שאלו שהם תמכין דאורייתא, ומשתדלים שתהיה להם קביעות עתים לתורה, ושמחים בתורה – עליהם נאמר "מאושר", מאושר בכנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

ואמר אדמו"ר הצמח-צדק: זה יותר ממאה שנה שהבעש"ט אמר תורה זו בעלמא דין, ועכשיו אומר תורה זו בגן עדן ומתיבתא דרקיעא.

והורה הצמח-צדק שילכו במחול, באומרו, שעניין המחול הוא הקירוב שאחרי הריחוק, וכידוע במשל ה"שווינדל טרעפ"¹⁵ (=מדרגות לולניות), ועל-ידי שמחת התורה יהיה העניין ד"מאושר" בכנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצוות.

11) פינחס כט"ו.
12) ראה גם תו"מ ח"א עמ' 144. וש"נ.
13) שיחת ליל שמחת (לפני הקפות) בסופה עמ' תרצ"ט עמ' 306.
14) משלי ג, יח.
15) ד"ה אז תשמח בתולה מחול – סה"מ תקס"ה ח"א עמ' ריד ואילך. אוה"ת נ"ך (כרך ב) עמ' תתפד ואילך.

כגונא, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום-טוב¹. ויכולו, ברכת מעין שבע, קדיש שלם. מזמור לדוד, חצי קדיש, ברכו.

אבלים (רח"ל) אומרים משניות וקדיש דרבנן, אך אין אומרים עלינו [עתה, אלא רק אחר ההקפות כדלהלן]². לאחר מכן – קידוש והתועדות³.

[המקדש בביתו, אומר תחילה בלחש: "שלוש עליכם" ו"אשת חיל" סדר הקידוש – אומרים בלחש: "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא"⁴, "אתקינו" דיום-טוב⁵, "ויכולו", ונוסח הקידוש דיום-טוב, ומברכים "שהחיינו" (נשים שבירכו "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות – לא יברכוה בשעת הקידוש).]

בשמחת-תורה מהדרים במיוחד לעשות קידוש כל-אחד לעצמו ולא לצאת ידי-חובה ממישהו אחר, שכן ברכת "שהחיינו" היא גם על התורה, והלוואי שיפקיע את עצמו⁶.

בשמחת-תורה היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מסיר [לפעמים, וכהוראת-שעה בלבד!] את הגבלה שהטיל על שתיית 'משקה'⁷. מנגנים ביום זה ניגון 'ארבע בבות'⁸.

אומרים תחילה יום השישי⁹. ועיי'.
13) לקישי חייט עמ' 371, ושי"נ בהערה 6. וראה בזה 'אהלי ליובאוויטשי' עמ' 152.
14) שהיא בדרך-כלל שלוש-ארבע כוסיות (התקשרות) גיליון יב עמ' 12 – 'יאוצרי עמי שע'. חלות הגוירה גם על שמח"ת מפורשת בכ"מ, ומהם ביחודותי שנדפסה בקובץ היכל-מנחם כרך ג עמ' רנח.
15) ספר-הניגונים ח"א (ניגון א) עמ' ל – מסה"ש תשי"א עמ' 86. וראה סה"ש תפרי"ח עמ' 12 ושי"נ, סה"ש תשי"ב עמ' 13.
16) המנהג בבית-הרב למכור פסוקי יתה הראיתי, ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים, את כ"ק האדמו"ר. בליל שמחת-תורה, ההכנסה היא לטובת ישיבת תו"ת, וביום שמח"ת ההכנסה לטובת המוסדות 'מרכז לענייני חינוך' ו'מחנה-ישראל' – ספר-המנהגים.
17) 'יאוצרי עמי שנד'שנ.
18) להעיר מישערי הלכה ומנהג יידי סיי קיה, שצעיג על סמך מה נהגו בכמה בתי-כנסת להשאיר ס"ת שא"י לתקנם יבשביל הקפות, עיי"ש.
19) לוח כולל-תב"ד.
20) ובפרט על-פי המפורש בוהר (ח"ג רנ"ב), שעיקר העניין דכתר תורה: שייך בשמחת-תורה דווקא, ומשמחת-תורה

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף שמחה גינזבורג

שבת קודש

כ"ב בתשרי, שמיני-עצרת ושמחת-תורה*
 כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע לא נהג להדליק נר בכל יום שמזכירים בו נשמות! הדלקת נרות: ברכת 'להדליק נר של שבת ושל יום-טוב' ו'שהחינו'.

בלוח כולל-חב"ד נאמר, שנוהגים לפרוש פרוכת לבנה ומעיל לבן על הספר-תורה [רק] ביום שמברכים 'גשם' או 'טל', אך בבית-מדרשו של הרבי היתה הפרוכת הלבנה פרושה מראש-השנה ועד אחר שמחת-תורה.¹

מנחה: אין אומרים 'הודו', אבל אומרים 'פתח אליהו'.

בשמחת-תורה, מנהג ישראל (אשר "תורה היא") לשמוח בשמחה זו יותר משמחת בית-השואבה, ויותר משמחת יום-טוב סתם.²

הזהיר כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע:
 "את הארבעים ושמונה שעות [בחו"ל]; בארה"ק – עשרים וארבע שעות] של שמיני-עצרת ושמחת-תורה צריכים לייקר במאוד. בכל רגע אפשר לשאוב אוצרות בדליים ובחביות, בגשמיות וברוחניות, וכל זה על-ידי הריקודים".³

הרבי הנהיג ללכת בתהלוכות לבתי-כנסיות, וגם לאלה שבשכונות מרוחקות, כדי לשמח יהודים בשמחת החג.⁴

תפילת ערבית: בנעימת התפילה ביום זה אין משנים כלום לנעימת הימים-הנוראים.⁵

קבלת שבת: מתחילים 'מזמור לדוד' וממשיכים כבכל שבת. בפיוט 'לכה דודי' אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה".⁶

(* **לבני חו"ל**: ש"ק – שמיני עצרת. מקדשים ואוכלים בסוכה (ללא ברכת 'לישב בסוכה', וטובלים פרוסת המוציא במלח ולא בדבש) בלילה וביום (ונוהרים אף משתיית מים חוץ לסוכה). בליל ש"ק לאחר מעריב – קידוש והקפות. בשחרית – אין הקפות. מוציאים ב' ש"ת, בראשון קוראים בפי ראה: 'עשר תעשר', ח"ק, ובבי המפטיר: 'ביום השמע'.) הפטרה: 'ויהי ככלות... ולישראל עמו'. יקום פורקן. הזכרת נשמות. במוסף – תפילת גשם, נשיאת כפים. אחה"צ, ערב יום הקריאה, קוראים שמו"ת כל פרשת ברכה עם ההפטרה דשמחית (שערי הלי ומנהג ח"ה ס"ה פה, והיום יום ד' טבת). מנחה קוראים בפי ברכה. לפנות ערב נפרדים מהסוכה (ואוכלים או שותים משהו).

יום ראשון – שמחת-תורה. ערבית של יו"ט, ותודיענו, קדיש תתקבל בהדלקת הנרות: להדליק נר של יו"ט ושהחיינו. קידוש יקנה"ז. הקפות כדאמנול. שחרית: נשיאת כפים בחזרת הש"ץ, הלל שלם, קדיש תתקבל, קידוש והקפות.

ביעוריו חתי"ת אומרים היום את כל פרשת ברכה וראשון דפרשת בראשית (שערי הלי ומנהג ח"ה ס"ה פח). יום שני – אסרו חג.

1) 'המלך במסיביו ח"א עמי שכא. המנהג שנשלל היה, במקורו, להדליק לפני אמירת 'זכור' ביום טוב, ואם חל בשבת – בערב שבת [וכיום נוהגין העולם להדליקו תמיד לפני כניסת החג] – יאוצר מנהגי חב"ד עמי רכד. אבל בערב יום-הכיפורים (שאומרים בו 'זכור'), מדליקים נר נשמה.

2) 'אוצרי עמי שסג, אך לא ברור אם היתה הוראה כלשהי בנדון (וראה אודות "מנהגי ביהכ"ני של הרבי" ביהתקשרות' גיליונות: תכתלד, תלט), וכן לא הזכיר שם מה עשו בס"ת.

3) ספר-המנהגים – מנהגי שמחית, וראה לקו"ש ח"י"ד עמי 166-7 ובהערות שם. אודות סגולת השמחה בימי שמעי"צ ושמחית, ראה המלוקט מדברי רבותני נשיאתו בקובץ 'אהלי ליובאוויטש', גיליון ד, עמי 134 ואילך.

4) ספר-המנהגים. ועיי' 'אוצרי עמי שסב. 'אהלי ליובאוויטש' עמי 146.

5) ראה 'אוצרי עמי שנט, ושי"ג וראה לשון סידור אדה"ז (נדפס גם בסידור תהילת ה') לפני 'אתה הראית'.

6) 'אהלי ליובאוויטש' עמי 156.

7) ספר-המנהגים עמי 26.

אבל, כיוון שאמרו רז"ל¹⁶ "כל תלמיד-החכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובכות כו", הרי מובן, שכאשר חוזרים תורה זו, אזי דובכים שפתותיהם של בעלי השמועה – הבעש"ט, רבינו הוקן,

אלה שהם "תמכין דאורייתא", ומשתדלים שתהיה להם קביעות עיתים לתורה, ושמחים בתורה – עליהם נאמר "מאושר", מאושר בבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות

הצמח-צדק וכ"ק מו"ח אדמו"ר – שאומרים עתה תורה זו. ולכן, ילכו עתה בריקוד, וכיוון שמאפס המקום אי-אפשר לילך במחול – יקודו כל אחד על מקומו, אבל יהיה בזה עניין "מחול" – הקירוב שבא לאחרי הריחוק, דהיינו, שלאחרי שירדה הנשמה למטה מאיגרא רמה לביא עמיקתא", צריך להיות עניין התשובה באופן ש"הרוח תשוב אל האלוקים אשר נתנה"¹⁸, שזוהי התשובה דשמחת-תורה שהיא בתנועה של שמחה וריקודים,

ויומשכו הברכות של בעלי השמועה – שעל-ידי שמחת התורה יהיה כל אחד "מאושר" בבנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצוות.

* * *

ד. בשמחת-תורה הנ"ל סיפר כ"ק מו"ח

ואילך. במהרורא זו, בא סדר העניינים כפי שנאמר בהתוודעות, וכן ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

22) לקו"ת דרושים לסוכות פג,א.

23) ראש-השנה טז, סע"א. וש"נ.

24) קידושין מ, ב. וש"נ. וראה לקו"ת אחרי כו,ד. ועיי' הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ד.

25) וכמשל הגרעין שבו נמצאים בהעלם האילן

16) יבמות צז, רע"א.

17) ע"פ לשון חו"ל – הגיגה ה,ב.

18) קהלת יב,ז. וראה לקו"ת ר"פ האיזני. ובכ"מ.

19) שיחת יום שמח"ת (בסעודה) בתהילתה (סה"ש עמ' 308).

20) אבות פ"ד מי"ג.

21) מכאן עד סו"ט – הוגה על-ידי כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ד עמ' 1214

ד. והעניין²⁶ בזה:

ידוע²⁷ בעניין ההקפות, שהקב"ה נותן לבני ישראל ב"הקפה" כוח על העבודה, ונותן להם גם כל צרכיהם. וכאשר לוקחים ב"הקפה", צריכים לשלם, והתשלום הוא על-ידי העבודה בכל השנה בקיום המצוות במעשה בפועל ("גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"), שהמעשה הוא העיקר²⁸.

והנה, הנתניה ב"הקפה" היא לאחרי העבודה דראש-השנה ויום-הכיפורים ושמייני-עצרת (שענינם הוא ג' הכתרים), שזוהי ההתחלה על כל השנה. והיינו, שהעבודה במעשה בפועל (שהוא עניין כתר שם טוב) היא אמנם לאחרי כן, כאשר "יעקב הלך לדרכו"²⁹, אבל ההתחלה ישנה כבר בראש-השנה ויום-הכיפורים ושמייני-עצרת, ומצד התחלה זו נותנים את כל העניינים ב"הקפה".

וכיוון שבשעת הנתניה ב"הקפה" ישנה ההתייכות על התשלום שעל-ידי העבודה בפועל, נמצא, שהתחלת העבודה בפועל ממש היא בהריקודים דשמחת-תורה בשעת ההקפות, שענינם היא ההתמסרות והקבלה מתוך שמחה לעבודה בפועל במשך כל השנה.

ועל-פי האמור שעניין הריקוד בשמחת-תורה שייך לכולם בשווה, הרי מובן שגם אצל הפשוטים בשמחה ביותר ישנו עניין ההתמסרות והקבלה בשמחה על כללות העבודה, שלכן נותנים להם כל צרכיהם.

ונמצא, שב' הביאורים בעניין "כתר שם טוב" מתאימים זה לזה, אלא שהביאור שנאמר בעל-פה הוא כפי שהעניין נוגע לשמחת-תורה, ואילו הביאור בלקוטי-תורה הוא כפי שהעניין נמשך בגילוי בכל השנה.

ו. ובהקדם קושיית המפרשים³⁰: למה לא נמנה "כתר שם טוב" יחד עם שאר ג' הכתרים, ולא נאמר "ארבעה כתרים הן"?

גם צריך להבין, מהי גדול המעלה ד"כתר שם טוב", עד שהוא גדול יותר מכתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות: תורה, כהונה ומלכות הם מעלות פנימיות אמיתיות, מה-שאי-כן שם טוב שלכאורה הוא רק דבר חיצוני בלבד, ולפעמים יכול להיות שיש לאדם שם טוב שאינו לפי המעלות שבו, ואם-כן, איך ייתכן שכתר שם טוב יהיה גדול יותר מכתר תורה כהונה ומלכות?

גם צריך להבין הלשון "עולה על גביהן", דלכאורה הווה ליה למימר "למעלה מכולם", היינו, שכתר שם טוב גדול יותר משאר הכתרים, ומהי הכוונה "עולה על גביהן", על שאר הכתרים?

והביאור בזה:

אימתי היא מעלת "כתר שם טוב" – בהיותו "על גביהן", היינו, בכאור לאחרי ג' הכתרים שלפני זה.

שם טוב כשלעצמו אינו מעלה גדולה כל-כך (וכאמור שזוהו עניין חיצוני), ולכן לא נמנה בתור כתר רביעי, כיוון שלעצמו אינו מעלה גדולה. אבל בשעה שישנם ג' הכתרים תורה, כהונה ומלכות, ולאחריהם – "על גביהן" – בא כתר שם טוב, אזי הוא "עולה", שהוא נעלה יותר מג' הכתרים עצמם.

ז. מזה שכתר מלכות, כהונה ותורה זמנם בחודש תשרי, ורק כתר שם טוב הוא עניין מעשה המצוות, מובן, שכתר מלכות, כהונה ותורה עיקר עניינם הוא עבודת האדם עם

כולו, הענפים העלים והפירות כו', אלא שלעת-עתה הרי זה בעולם, ואח"כ יבוא לידי גילוי (מהנחה בלתי מוגה).
26) סעיף זה – מהנחה בלתי מוגה.
27) שיחת שמחת-תורה ס"ח (לקו"ד ח"א קצו),

סע"א ואילך).
28) אבות פ"א מ"ז.
29) ויצא לבב, וראה שיחת יום שמחת-הנ"ל ס"ב (סה"ש שם עמ' 313). וש"נ.
30) ראה מדרש שמואל על המשנה.

התורה, ממילא הוא שמח...

ועוד הוסיף ואמר: בדרך העולם, ככל שהשמחה נמשכת היא נחלשת והולכת, וכמו בשמחת שבועת ימי המשתה – ביום הראשון השמחה גדולה במיוחד והיא נחלשת והולכת מיום ליום. ואילו כאן בדיוק להיפך: לאחר כל עבודת אלול ותשרי שמחים ורוקדים בשמחה הכי גדולה...

אלא מה? הקב"ה מכיר הרי את ילדיו ויודע שבוודאי יקיימו את דבריו... אם כן – היה צריך כבר לרחם עליהם ולגאול אותם מן הגלות על-ידי משיח צדקנו.

(ספר-השיחות תרצ"ו עמ' 312)

סכנת-נפשות!

בשמחת-תורה בשנת תרצ"א, בהיות הרבי ריי"צ בריגה, קם בעת ההתוועדות שלפני ההקפות על רגליו והכריז בקול רם: יקר אצלי גופו של כל יהודי, ולכן הנני מודיע: אם ישנו כאן מי שאינו מניח תפילין או שאינו שומר טהרת-המשפחה – שלא יהיה בהקפות שלי. הדבר מסוכן עבורו, ועם סכנת נפשות לא משחקים. עדיף שילך מכאן בריא ושלם. ומי שנשאר כאן – בוודאי יקבל על עצמו להתנהג כפי שצריך.

כתוצאה מדבריו של הרבי, קיבלו רבים בקהל על עצמם לשמור מאותו יום והלאה על שתי מצוות אלו.

לאחר מכן הגיע אחד החסידים ואמר לרבי שהוא בא בתור שליח של הנשים שנשארו להקפות, הן ביקשו למסור לרבי ששמעו את אזהרתו, ומעידות הן על עצמן שמתר להן להיות נוכחות בהקפותיו של הרבי.

הרבי ביקש למסור להן את ברכתו, שאלו שיש להן ילדים – שיזכו לגדלם, יחד עם בעליהן, לתורה לחופה ולמעשים טובים; ואלו שאין להן ילדים – שה' יתברך ישמח את ליבן ואת לב בעליהן בילדים בריאים וטובים.

מערכים ירק בבשר

פעם בליל שמייני-עצרת נכנס כ"ק אדמו"ר האמצעי לסוכה וקרא שם קריאת-שמע שעל המיטה. לאחר שקרא את שלוש הפרשיות הראשונות, נאחז בסרעפי מחשבותיו וכך ישב עד אור הבוקר. כאשר הבחין שכבר האיר השחר, נטל את ידיו, וכאשר עיניו זולגות דמועות, אמר:

שמחת-תורה ויום-טוב שני של גליות – לאו כל מוחא סביל דא. לעתיד-לבוא, כאשר יבוא המשיח, יכירו וידעו את מעלתם, ואז יתגעגעו אליהם.

והרבי סיים באמירה: ועל בני ארץ-ישראל אכן יש לרחם, הם מערכים באטשווענע (= מין ירק) עם בשר.

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 302)

כעבור זמן אמר הרבי עניין עמוק בחסידות לבנו, הרבי הרי"צ, עם הסבר מפורט על הדברים. כשסיים אמר: הייתי מוותר על כל העומק הזה תמורת טפיחה אחת ברגל בעת הקפות בשמחת-תורה...

(משיחת שמחת-תורה תרפ"ו)

עת-רצון

אצל הרבי הרש"ב היה נוהג, שבשמיני-עצרת ובשמחת-תורה, כלילה לפני ההקפות, היו נכנסים אליו בחורים שעמדו להתגייס לצבא הרוסי, כדי לבקש ממנו ברכה.

(ספר השיחות תשי"ה עמ' 58)

רצינות יתירה

פעם אמר אחד החסידים פסוק מפסוקי ה"אתה הראת" מתוך רצינות יתרה. העיר לו הרבי הרש"ב: מדוע כל-כך רציני?!

(ספר השיחות תשי"ד עמ' 30)

קונים בהקפה

פעם, לפני ההקפות, קרא הרבי הרש"ב לסוכן אחד, וביקשו להסביר את מהות ענין ה'סוכן'. הסביר האיש כי הסוכן מביא סחורה מהיער הגדולה ומוכר אותה לקמעונים באשראי, וכאשר סוחר משלם בעד הסחורה – הוא נותן לו סחורה מחדש בהקפה. סיכם הרבי את הדברים ואמר: אכן, לאחר התשלום במזומן בעבודת ה' של חודש אלול, ראש-השנה, עשרת ימי-תשובה, יום-הכיפורים, שמחת בית-השואבה ושמיני-עצרת – אפשר ללכת ל"הקפות" – לקחת עוד "סחורה" בהקפה.

(ספר השיחות תשי"ה עמ' 57)

חילול הקודש

פעם בשמחת-תורה אצל הרבי הרש"ב, נכנסו לבית-הכנסת יהודים כאלה שבכל השנה לא היו שייכים לתורה, והצטרפו לריקודים. עמד חסיד אחד מן הצד וחיך. הרבי, שהבחין בכך, הקפיד עליו ואמר לו: מחלל אתה את הקודש!

(ספר השיחות תשי"ב עמ' 9)

מי כעמך ישראל

הרבי הרי"צ אמר פעם בעת התוועדות של שמחת-תורה: תמוהה היא לכאורה הנהגתנו – מראש-חדש אלול קמים חצי שעה מוקדם יותר; בימים-הנוראים ובעשרת ימי-תשובה צמים, כך שכולם עייפים וחלשים לאחר שלא אכלו ולא ישנו. כשמגיע שמחת-תורה צריכים היו לעשות סעודה וללכת לנוח. אך מה עושים תחת זאת – מתחילים לרקוד!

אלא שכאשר היהודי רוקד, שוכח הוא מצורכי האכילה והשינה שלו וממצבו הגשמי והרוחני. כל שהוא יודע הוא שמחת-תורה היום, שהקב"ה שמח עם התורה, ושגם לו הרשו לשמוח עם

עצמו, שפועל בעצמו וקונה בנפשו עניינים פנימיים וקניינים טובים, שקניינים אלו יביאו אותו לקיום המצוות – דוגמת חודש השביעי (תשרי) שמושבע בכל³¹, שאו נעשה יהודי מושבע בכל ההמשכות והגילויים, ועניין זה

הקב"ה נותן לבני-ישראל ב"הקפה" כוח על העבודה – וכאשר לוקחים ב"הקפה", צריכים לשלם, והתשלום הוא על-ידי העבודה בכל השנה בקיום המצוות בפועל

נותן לו כוח על קיום המצוות במשך כל השנה. ועל זה אומרים, שקיום המצוות שבא לאחרי העבודה פנימית – הנה אף שהמצוות נתלכשו בדברים גשמיים, ועיקר עניינם אינו לפעול שלימות בנפשו, אלא אדרבה, לצאת מעצמו, מענייניו הרוחניים והנפשיים, ולהאיר את הגשמיות, העולם הגשמי³², – שלכן נקרא קיום המצוות "שם טוב", שעניין השם אינו לעצמו, אלא כפי שנתגלה ובא בשייכות אל הזולת³³ –

מכל-מקום, הנה כתר זה "עולה על גביהן", הוא נעלה יותר מהקניינים נפשיים דמלכות, כהונה ותורה³⁴, ואדרבה, הקניינים הנפשיים הם הכנה למעשה המצוות, וכלשון רז"ל (שמביא הצמח-צדק בלקוטי-תורה שם): "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה".

בשעה שה"כתר שם טוב", מעשה המצוות, אינו "על גביהן", שאינו בא כתוצאה מעבודה פנימית, ובמילא אין לו חיות בהמצוות – הנה אף-על-פי שגם אז הוא נעלה יותר מקניינים

האדם³⁵. אבל בהיותו "על גביהן", אזי מעלתו היא לא רק בנוגע קיום רצון העליון, אלא גם שלימות נעלית יותר בנפש האדם, כדלהלן, כתר עבורו.

31 ויק"ר פכ"ט, ח. 32 ראה גם לקו"ש ח"ג עמ' 773 ואילך, ההפרש בין העבודה ר"זקן" לעבודה ר"בא בימים". 33 ראה לקו"ש שם עמ' 845 ואילך, ובהמצויין שם. 34 ראה ג"כ לקו"ש שם, העילוי של "בא בימים" על "זקן", ואשר על-ידי בחי' השם נעשה עילוי גם בהעצם. 35 ראה לקו"ש שם עמ' 955, שגם שלימות הכוונה ר"דירה בתחתונים" היא כשיש חיות במצוות. 36 ולכן זמנה בראש-השנה. 37 ראה תניא פמ"א (בשם זוהר פ' בהר (קח,א)): ואי האי לא אשתכח גביה לא שריא ביה קדושה. 38 ראה לקו"ש שם עמ' 897 ואילך. 39 לשון הצ"צ בלקו"ת שם. ועפ"י מ"ש בפנים

הדברות לא היו כתובים על הלוחות, שבכתיבה הנה הדיו הוא דבר נוסף על הקלף, אלא הם היו חקוקים על הלוחות, "מיניה וביה"⁴⁰. ועניינו בעבודת האדם – שפועל בעצמו הקישור וייחוד עם אלוקות, לא רק בדרך קבלת-עול, אלא באופן שאלוקות נעשית ה"צורה" שלו – עריבות ("געשמאק"), רצון וכו'⁴¹.

וגם העבודה דתה כהונה אינה מספיקה עדיין, אלא צריכה להיות גם העבודה דתה תורה. כי, הייחוד של יהודי עם הקב"ה צריך להיות לא רק מצד כוחות מקיפים דרצון ותענוג, אלא צריך גם לחדור את כל הכוחות הפנימיים, החל מכות השכל, שגם בהבנתו יונח אלוקות, ורק אלוקות. וזוהי העבודה דתה תורה, כיוון שהתורה היא – "חכמתכם וכינתכם"⁴², הבנה והשגה.⁴³

[והעניין]⁴⁴ בזה – שבני-ישראל ותורה הם עניין אחד. בני-ישראל ללא תורה אינם עם, כמו שכתוב "היום הזה נהיית לעם", דקאי על מתן-תורה⁴⁵, שאז נעשו בני-ישראל לעם. וכמו כן התורה ללא בני-ישראל אינה תורה, שהרי כל עניין התורה הוא "דבר אל בני ישראל", "צו את בני-ישראל", כמאמר רז"ל⁴⁶ שמחבתן של

(משיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות) ה'תשי"ט – בלתי מוגה; תורת-מנחם – התועודיות ה'תשי"ט (א) חכ"ד עמ' 118-125)

תוכן בפשיטות תוספת תיבות אלו (דלכאורה, ככדי להביא ראייה שכהונה (גדולה) שייכת ליהו"כ, היה צריך לומר שהעבודה דיו"כ – גם שבחוף מלפני ולפנים – הוא ככהן גדול).
(40) ראה לקו"ת ר"פ בחוקותי.

(41) ואין זה סותר להמבואר בלקו"ש ש עמ' 985 בהערה 20, שכהונה שייך לתחילת ויסוד העבודה, קבלת-עול – כי ב' עניינים בזה. ועיין ד"ה קרוש אתה תרס"ו (בהמשך תרס"ו) (ס"ע שנו ואילך)). בשעה שהקדימו תער"ב בתחילתו. ועוד. ואכ"מ.
(42) ואתחנן ד,ו.

(43) מה-שאינן בלוחות ובלכל בתושב"כ – שהעיקר "מקרא", קורא לה, כמבואר בלקו"ת ד"ה ולא תשבית וביאורו (ויקרא ד,א ואילך).
(44) המוסגר בחצאי ריבוע – מהנחה בלתי מוגה.
(45) תבוא כז,ט.
(46) ראה ברכות סג,ב.
(47) ב"ר פ"א, ד.
(48) וכן ע"פ הביאור (ראה לעיל ס"ד) שכתר שם טוב הו"ע ה'יקודים דהקפות – עניינם הוא היציאה מהגבלת מציאותו, כידוע ששמחה פורץ גדר (ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך).

שמחת-תורה

"ראו אור ממש"

כך מתאר הרבי הרי"צ את ההקפות בבית-מדרשו של רבנו הזקן: בבית-מדרשו של רבנו הזקן היה נהוג שעוד בטרם נערכו ההקפות כליל שמיני-עצרת בבית-הכנסת עם כל הקהל, היה הרבי עורך הקפות ביחידות, בנוכחותם של יחידי סגולה מבין תלמידיו והאורחים שהגיעו.

הרבי עצמו היה אומר את כל פסוקי "אתה הראת". היה הולך בראש כל שבעת ההקפות ואומר את פזמוני ופסוקי ההקפות. בסיום כל הקפה היה מעביר את ספר-התורה לידו השמאלית, מניח את יד ימינו על גבו של אחד המקורבים, ויוצא בריקוד.

בשעת הריקוד – ראו אור ממש. כל אחד הרגיש כאילו היה במקום המקדש ממש וכי כל רגע יקר מכל יקר. התחושה הכללית היתה שבכל רגע אפשר להגיע למדרגות גבוהות ביותר, בתורה, עבודה ותשובה. כל אחד חש את ה"משם היו שואבים רוח-הקודש".

כל מי שזכה להיות נוכח בהקפות אלו, ראה את פני הרבי, שמע את ניגון השמחה, צפה בריקוד התענוג, שבכל זה השתקפה השתפכות של "אהבה בתענוגים" – התבטל כביכול מחמת הדרת קודש הקודשים שריחפה בחדר, והתעלה למעמד ומצב אחר לגמרי.

וסיפר חסיד אחד: כשזכיתי להשתתף בהקפות אלו בפעם הראשונה – הן פעלו בי מהפכה של ממש; נהייתי אדם אחר. אז יכולתי לצייר לעצמי איך הרגיש יהודי כשעלה לרגל לבית-המקדש וראה את גילוי השכינה.

וסיים הרבי הרי"צ את דבריו: כל איבר באדם יש לו תענוג מיוחד – העין מתענגת מראייה, האוזן משמיעה, וכן הלאה. אך ישנו תענוג כזה הגורם לעונג בכל האיברים יחד, עד שכל החושים וכל הכישרונות מתבטלים בעוצמת התענוג הזה. עונג כזה הרגיש חסיד בעת "הקפות היחידות" של הרבי.

(לקוטי-דבורים ב עמ' 500)

ריקודו יהודים, ריקודו!

שנה אחת רקד הצמח-צדק בעת ההקפות ללא ליאות. אברכים צעירים ובריאים לא יכלו להדביק את קצבו ואחדים מהם נפלו מרוב התאמצות. תוך כדי ריקודו הכריז: רקדו יהודים, רקדו! שמחו בשמחת-התורה ותזכו לבני חיי ומזוני רוויחא.

זוגתו הרבנית נכנסה אל חדר אביה, האדמו"ר האמצעי, והתאוננה על בעלה כי הוא מעייף את החסידים בריקודיו.

השיב לה הרבי: אצלו מאיר כעת גילוי האור של שמחת-תורה, כפי שהאיר בבית-המקדש. הוא זוכה על ידי שמחתו לגילוי עצם נשמתו, כפי שהיא בעולם האצילות ואף למעלה מזה!

(ספר-היחשות תשי"ג עמ' 11)

טפיחה אחת ברגל

פעם אחת הייתה סיבה שבגללה לא נערכו הקפות אצל הרבי הרש"ב.

התשובה היא – "אין כמוך באלוקים".

אלוקים הם "שרי מעלה", אותם שבעים שרים שלמעלה. וזאת מדגיש הפסוק: "אין כמוך באלוקים". כלומר: יש שוני עצום ומרחק רב בין אם ההשפעה באה ישירות מהקב"ה או שהיא באה דרך הממוצעים.

מטעם זה אמר משה רבנו לקב"ה "אם אין פניך הולכים, אל תעלנו מזה", אף שהקב"ה הבטיח לו "מלאכי ילך לפניך". משה רבנו ידע עד כמה גדול ההבדל בין השפעה שבאה דרך ממוצע ("מלאכי") לבין השפעה שמגיעה ישירות מהקב"ה.

"ואין כמעשיך" – אפילו בעניני עשייה, השפעה גשמית, "אין כמעשיך".

(משיחת ליל שמחת-תורה תשל"ט)

ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום

שלימות השלום היא כאשר האוייב בעצמו נהפך לאוהב, בכחינת "גם אויביו ישלים אתו". התורה, שניתנה כדי לעשות שלום בעולם, צריכה להביא לא רק לתבוסת היצר-הרע, אלא יתרה מזו – להפיכתו לטוב. וכפי שנאמר, "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך", ופירושו רז"ל – "בשני יצריך". וכן מתאים הדבר למה שאמרו רז"ל, "בראתי יצר-הרע, בראתי לו תורה תבלין", והיינו – כשם שהתבלין ממתק את האוכל, כך התורה מתקנת את יצר-הרע ומאפשרת להפוך אותו לטוב.

"ה' עוז לעמו יתן" – הקב"ה נתן לנו את התורה, שנקראת "עוז", כדי שעל-ידה נוכל להפוך את היצר-הרע לטוב ולהגיע ל"שלום" אמיתי – "ה' יברך את עמו בשלום".

(משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו)

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים

"ציון" ו"ירושלים" רומזות לשתי דרגות שונות בנשמה. ציון רומזת לעצם הנפש, שאינו אלא סימן וציון בעלמא לאלוקות. ירושלים רומזת לשלמות היראה.

אף "תורה" ו"דבר ה'" רומזים לשתי דרגות. תורה – היינו לימוד התורה סתם. דבר ה' – מכוון לחלק ההלכה שבתורה, "דבר ה' זו הלכה".

שתי הדרגות הנ"ל שבנשמה קשורות קשר הדוק לשתי הבחינות הנזכרות בתורה.

מ"ציון" "יוצא" לימוד התורה סתם, שאינו קשור כל-כך בגשם העולם, שכן עצם הנפש אינה שייכת כל-כך להנהגה בפועל ממש. ואילו "ירושלים" קשורה בכוחות הגלויים, בהנהגה בפועל (שהרי יראת-שמים אמיתית כרוכה בהקפדה ובוזהירות בכל הקשור למעשה בפועל), וממנה נמשך חלק ההלכה שבתורה, המשפיע על גשמיות העולם. שהרי כידוע, פסקי התורה משנים את מציאות העולם – דבר זה כשר ודבר זה טרף.

(משיחת שבת-קודש פרשת בראשית (ב) תשמ"ה)

טוענים וזועקים: "עד מתי"?!...!

אין עוד כוח לסבול את גודל אריכות הגלות!

"הוי מלך, הוי מלך, הוי ימלך לעולם ועד" – דכיוון שישינה השלימות ד"מעשינו ועבודתנו" בדורנו זה, "ה' מלך" (בסגולה) בהווה, ובכל הדורות שלפני זה, "ה' מלך" (בקמץ) בעבר, הגיע כבר הזמן ש"ה' ימלך לעולם ועד", "לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו", תיכף ומיד ממש.

וכאן נשאלת השאלה בנוגע לזמן הגלות:

כיון ש"ה' ימלך לעולם ועד" יהיה לעתיד-לבוא, ובינתיים נמצאים בני ישראל בגלות, וגלות הכי ארוכה והכי קשה כו' – איך יוכלו להתגבר על קשיי הגלות?!...

והמענה לזה – "ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום" – שהקב"ה נתן כוח (עוז) לבני ישראל שיוכלו להתגבר על קשיי הגלות, על-ידי התורה ("אין עוז אלא תורה"), שעניינה "שלום".

אבל, על כך טוענים וזועקים בני ישראל: "עד מתי"?!...! אין עוד כוח לסבול את גודל אריכות הגלות שפועלת "חלישות" ועד ל"חולי" הן בהנשמה (מפני חטאינו גלינו מארצנו) והן בהגוף – לא כפשוטו ח"ו, שהרי גם בזמן הגלות נתן הקב"ה לכל אחד ואחד מ ישראל גוף בריא ונשמה בריאה, אבל אף-על-פי-כן, ככל שיינתן להם כוח ועוז הן בגשמיות והן ברוחניות, הרי זה שללא בערך כלל וכפף להמעמד ומצב דהגאולה.

וגדולה מזו מצינו – שגם כשישינה תכלית השלימות דמ"ט שערי בינה, נרגש החיפרון דשער הנו"ן, "חמישים שערי בינה... חסר אחד", ובגלל זה נעשה "חוליה", כמרומו בכך ש"חולה" בגימטריה מ"ט, שבגלל שיש לו רק מ"ט שערי בינה, ללא שער הנו"ן, הרי הוא "חולה".

ועל זה אומרים: "יהיו נא אמרינו לרצון לפני אדון כל" – שזוהי בקשה ("יהיו נא") וגם הבטחה תקיפה שבוודאי תהיה ("יהיו", כמו בהווייתו יאה) אמירתם של בני ישראל (כולל ובמיוחד האמירה דפסוקי "אתה הראת") לרצון לפני הקב"ה, כפי שהוא "אדון כל", בעל הבית ("אדון") על כל העניינים כולם, בעליונים ובתחתונים, בעניינים רוחניים ובעניינים גשמיים, ובוודאי ממלא הקב"ה רצונם של בני ישראל ונותן להם "עוז" ו"שלום" (תורה) בתכלית השלימות – "תורה חדשה מאתי תצא", שאז יהיה אצל כל בני ישראל גם הגילוי דשער הנו"ן.

ועניין זה מודגש בקריאת התורה דיום שמחת-תורה – "ויעל משה גו' אל הר נבו", שפירושו "נו"ן בו", שאז השיג משה גם את שער הנו"ן, ובכוח זה נעשה גם (מעין ודוגמת) גילוי שער הנו"ן אצל כל אחד ואחד מ ישראל (מצד ניצוץ משה שבו), למגדול ועד קטן, כולל גם ילד קטן שלא הגיע לגיל מצוות – מצד אחדותם של ישראל, כמודגש גם ב"ויהיו נא אמרינו", לשון רבים [ובפרט על-פי מה שכתב רבינו הזקן בסידורו לפני "אתה הראת": "גם כי עשה כן בבית-הכנסת שלו, אם הולך לבית-הכנסת אחר שלא גמרו, ירנן וישמח גם עימהם", שבוה מודגשת אחדותם של ישראל], על-ידי זה ש"ה' יברך את עמו בשלום", שמתאחדים לאחדים כאחד, "כאיש אחד בלב אחד", החל מהתאחדות בלימוד התורה, ועד להתאחדות בכל העניינים – "בשלום", ב' שלום, מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה.

(מהתוועדות ליל שמחת-תורה היתשני"ב, 'תורת-מנחם – התוועדות'
היתשני"ב כרך א עמ' 162-163 – בלתי מוגה)

נתינת צדקה כמניין ימי השנה

אין לדקדק בחשבונות בנוגע לצדקה

בשנים האחרונות נקבע המנהג, שלאחרי שמחת-תורה נותנים צדקה לקופה הכללית בסכום מטבעות כמניין ימי השנה.

וטעם המנהג: בכל יום קודם התפילה צריך ליתן צדקה כדי שתתקבל התפילה כדבעי, כמאמר רז"ל "הייב פרוטה לעני והדר מצלי... דכתיב אני בצדק אחזה פניך".

ועניין זה נוגע לא רק לתפילה, אלא גם לצרכיו שבכל היום – שהרי כל צרכיו תלויים בתפילתו (ולכן קודם התפילה אסור לעסוק בצרכיו), וכיוון שכדי שהתפילה תהיה כדבעי יש צורך בעניין הצדקה, נמצא שהצדקה נוגעת לענייניו שבמשך כל היום.

והנה, כשם שבכל יום בפרט ישנו עניין התפילה בהתחלת היום – כך גם בנוגע לעניין השנה, שהתחלת השנה היא בעניין התפילה. וזהו עניינו של ראש-השנה, שבו אדם מוסר את עצמו להקב"ה, ומבקש ופועל את כל צרכיו על משך כל השנה.

וכשם שהתפילה דכל יום צריכה לצדקה, והצדקה נוגעת לכל צרכיו שבמשך כל היום – כמו כן גם התפילה דראש-השנה והמשכת צרכיו על כל משך השנה, צריכות לצדקה.

ובצדקה זו נוגע כל יום מימי השנה – לא רק ימי החול, אלא גם יום השבת, ואפילו יום-הכיפורים (דלא כאותם שנותנים צדקה עבור כל השנה, אבל עבור יום-הכיפורים אינם נותנים – היפך השכל הבריאי).

ולמעשה, שאף שבשבת הכל מן המוכן, אף-על-פי-כן, יש צורך בתפילה ובצדקה גם עבור יום השבת – כי אף שבשבת הכל מן המוכן, הרי עניין זה נעשה על-ידי "הכינון" בערב שבת, ויתרה מזו: גם כאשר המאכל מוכן ממש לפניו על שולחנו, יש צורך בתפילה, כדאייתא בזוהר בנוגע לרבי ייסא סבא, ש"אף על גב דהוה ליה מיכלא דההוא יומא למיכל לא הוה מתקין ליה עד דשאל מזוניה קמי מלכא קדישא".

ולכן נקבע המנהג (כנ"ל) שנתנית הצדקה היא בסכום מטבעות עבור כל ימי השנה, גם שבת ויום-הכיפורים.

ומלבד ביאור הנ"ל – הרי, לאמיתו של דבר, כשמדובר על נתינת הצדקה, אין להיכנס כל-כך לחשבונות, כי, המחשב חשבונות ונותן רק את הסכום המתקבל בדעתו על-פי חשבונו, הרי זה בכלל "ולא ירע לבכך בתתך לו", שאין זה האופן הראוי לנתינת הצדקה, אלא נתינת הצדקה צריכה להיות בשמחה דווקא.

ולכן נקבע לרבר אודות מנהג זה בשמחת-תורה, אף שלכאורה היה ראוי לעשות זאת קודם ראש-השנה (שהרי זה עניין שנוגע לכל השנה) – כדי שנתנית הצדקה תהיה ביתר שמחה ובטוב לבב.

[...] ובנוגע לפועל: יש לתת בהקדם צדקה לקופה הכללית בסכום מטבעות כמספר ימי השנה, ובאופן ד"מעלין בקודש" לגבי השנה שעברה, ועל-ידי זה יפעלו המשכת צרכיו על כל השנה, שיומשך לא רק "די מחסורו", אלא גם "אתה מצווה עליו לעשרו", שתהיה שנה עשירה.

(מהתוועדות יום שמחת-תורה, ה'תשי"ט – בלתי מוגה)

פסוקי "אתה הראת"

אתה הראת

פירש אדמו"ר הזקן:

"אתה" – עצמות אין-סוף, "הראת" – הראת וגילית את עצמך, "לדעת" – כדי שיוכלו לידע אותך.

והפירוש הוא שהקב"ה מאפשר לנבראים להשיג אלוקות.

(ספר המאמרים קונטרסים א עמי נו)

* * *

אתה הראת לדעת

כשנתן הקב"ה את התורה לישראל פתח להם שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחידי. לכך נאמר אתה הראת לדעת (רשי דברים ד, לה)

וצריך להבין: מה ראה הקב"ה להראות לישראל שהוא "יחידי" דווקא בעת מתן-התורה?

אלא הפירוש הפנימי של המושג "יחידי" איננו שאין עוד אלוקים מבלעדי הקב"ה, אלא שאין שום מציאות בלעדו – "אין עוד מלבדו". שכן הבריאה מתהווה מחדש בכל רגע על ידי חיות אלוקית, ובלי חיות זו היתה הבריאה כולה חוזרת לאין ואפס ממש. מובן אפוא כי ידיעה זו נוסכת באדם כוח להתמיד בלימוד התורה על-אף כל קשיי היום-יום, ביודעו כי מלבד הקב"ה אין לעולם מציאות משלו.

ההתגלות האמורה של מתן-תורה היתה לכל יהודי, שהרי נשמות כל הדורות נכחו בעת מתן תורה. ואכן, כשאדם מבטל את העולם והסתר, ממילא מתגלה אצלו מה שראתו נשמתו בעת מתן-תורה.

ועניין הזה שייך במיוחד לשמחת-תורה. ביום זה אנו עומדים בשלב המעבר מן ה"עליונים" אל ה"תחתונים" – מחדש התגים לחדש מרחשוון, ואנו מקבלים עידוד וסיוע מעצם הידיעה שהקב"ה הוא היחיד ואין בלתו, הן בעליונים ("קרע את העליונים") והן בתחתונים ("קרע את התחתונים").

בריקודים שבעת ההקפות חודרת השמחה בתוך ישותו של האדם, אפילו לרגליו, שהן ה"תחתון" שבו. ועל ידי זה בכוחו להתמודד לאחר מכן גם עם ה"תחתון" שבעולם ולהחזיר לתוכו את האור האלוקי.

(משיחת ליל שמחת-תורה תשל"ט)

אין כמוך באלוקים ה', ואין כמעשיך

ידוע שבני אומות-העולם מקבלים את השפעתם על-ידי השרים שלהם למעלה; כל אומה מהשר שלה. לעומת זאת, בני-ישראל מקבלים את השפעתם מהקב"ה בעצמו, בלי ממוצע או שליח.

אך יהודי עלול לחשוב: הרי לממוצעים ולשלוחים אלו אין כל ערך וחשיבות משלהם והם אינם אלא כגרון ביד החוצב – מהו אפוא ההבדל בין קבלת ההשפעה על-ידם או קבלת השפעה ישירות מאת הקב"ה?